

Šifra učenca:

Državni izpitni center

N 1 3 2 1 0 1 3 1

NAKNADNI ROK

3.
obdobje

Petek, 31. maj 2013 / 60 minut

*Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Učenec prinese modro/črno nalivno pero ali moder/črn kemični svinčnik.*

NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA
ob koncu 3. obdobja

NAVODILA UČENCU

Natančno preberi ta navodila.

Prilepi kodo oziroma vpiši svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani.

Preden začneš reševati naloge, previdno iztrgaj prilogo z izhodiščnimi besedili. Nato natančno preberi navodilo posamezne naloge in jo reši.

Pri vsaki nalogi svoj odgovor napiši v predvideni prostor znotraj okvirja.

Piši čitljivo in s pisanimi ali z malimi tiskanimi črkami, skladno s pravopisnimi pravili.

Če se zmotiš, napačni odgovor prečrtaj in pravilnega napiši na novo.

Nečitljivi zapisi in nejasni popravki se ovrednotijo z nič točkami.

Če se ti zdi naloga pretežka, se ne zadržuj predolgo pri njej, temveč začni reševati naslednjo. K nerešeni nalogi se vrni pozneje.

Na koncu svoje odgovore ponovno preveri.

Zaupaj vase in v svoje zmožnosti. Želimo ti veliko uspeha.

Preizkus ima 20 strani, od tega 3 prazne.

PRILOGA

I. DEL

Jože Javoršek

Manevri

Književno delo Manevri Jožeta Javorška se navezuje na književno besedilo Martin Krpan, pri čemer so uvedene nove književne osebe, ustvarjena nova razmerja med osebami in novi zapleti.

Osebe:

CESAR

MARTIN

CESARICA

GREGOR

KOBILA

JERICA

BENKO

PAŽI

Več pažev obstopi Krpanovo domačijo. Ker nosijo v rokah svetilke, je vas razsvetljena, kot bi bilo poldne. Cesar vstane izza grmovja ter krene proti Krpanu. Za njim capljajo cesarica, Jerica, Gregor in Benko.

CESAR: Pozdravljen, ljubi Krpan!

Krpan ne reče nobene, kobila pa se zakadi v cesarja: Ali se boste pobrali proč! Tako lepo sva se pogovarjala, vi pa kar tebi nič meni nič pridete ter naju pomotite! In zakaj? Ali mislite Krpančka morebiti strpati v ječo? A? Ali pa vam spet trda prede?

CESAR se otepa kobilice, kot bi se otepal hude ose. Kriči Krpanu: Pomiri vendar svojo kobilico, Martin, saj me bo ubila! Martin! Pomiri jo!

Cesarica, Benko, Gregor in Jerica poskušajo rešiti cesarja pred kobilico, Martin pa se še zmeraj ne gane.

CESARICA, ki z največjo mujo vleče kobilo od cesarja stran, pravi: Ti vrag ti suhi, kako je jeznorit!

KOBILA se zareži v cesarico: Vas, cesarica, pa sploh in oh ne maram.

CESARICA: Jaz pa tebe ne. In tako sva kvit.

KOBILA: Trapasti ste, da veste!

CESARICA: Ti pa neumna!

KOBILA: Vi pa hudobni kot kača.

CESARICA: Ti pa kot ... Išče izraz.

KOBILA: Eh, še izraza ne najdete, pa mislite, da nekaj ste!

CESARICA: Seveda sem, cesarica sem, a ti le navadna živina!

KOBILA: Kljub temu sem veliko več vredna.

CESARICA: Kaj? Ti si drzneš žaliti cesarsko veličanstvo?

KOBILA: Ph! Mene veličanstva figo brigajo. Jaz sem svobodna!

KRPAN kobilici pomirljivo: Daj no, pomiri se, greva v konjak! Jo prime za uzdo. Pojdiva, boš od tam gledala, kaj se bo dogajalo ... Ko jo veže v konjak, se obrne nazaj k Dunajčanom ter reče: Ampak, ljubeznivi Dunajčanje, če mi mislite spet kakšno zagosti, vam že kar vnaprej povem, da vam bo slaba predla. Kobilica bom spustil iz staje in oba vam bova z združenimi močmi pokazala, kako se pretepa. Kobilica bo ritala, jaz bom pa prvega, ki mi bo prišel pod roke, prijel za cepete ter vse druge z njim premlatil ...

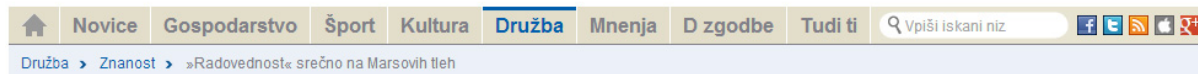
CESAR: Krpane, kar nič se ne boj, saj vidiš, da je prišla k tebi vsa moja družina in da imamo samo lepe misli v glavi.

OBRNI LIST.

II. DEL

DELO

Ponedeljek, 6. 8. 2012

»Radovednost« srečno na Marsovih tleh

»Nebeško dvigalo« je rover Radovednost (Curiosity) mehko spustilo na Mars. (NASA)

navdušenjem so tudi spremljali, kako je poslalo prve posnetke Rdečega planeta. Robotizirano vozilo Radovednost bo raziskovalo morebitne dokaze življenja na Marsu.

Dragoceni znanstveni tovor

Vesoljsko sondo so skupaj z velikim in zelo gibljivim roverjem, ki ga poganja jedrska energija, iz vesoljskega izstrelišča na Floridi izstrelili 26. novembra 2011. Njena pot do Marsa je trajala 225 dni, v tem času je preletela skoraj 570 milijonov kilometrov.

Skupna teža vesoljske sonde ob izstrelitvi je bila 3893 kilogramov. Od tega ima robotsko vozilo 899 kilogramov, 2401 kilogram tehta sistem za pristanek, dobre pol tone pa z gorivom napolnjena stopnja za križarjenje, ki je imela pomembno vlogo v času potovanja sonde po medplanetarnem prostoru do Marsa.

Pri pošiljanju vesoljske sonde proti Marsu je treba še posebej paziti, da na planet ne bi prinesla mikrobov z Zemlje. Zato so dele Marsovega znanstvenega laboratorija pred izstrelitvijo očistili z alkoholom in drugimi raztopinami. Komponente, ki zdržijo visoko temperaturo, so 144 ur segrevali pri 110 do 146 °C. Na koncu so izvedli tudi skrbne mikrobiološke teste.

Vrednost celotnega programa je približno 2,5 milijarde dolarjev. Večina tega zneska, 1,8 milijarde, je bila namenjena razvoju roverja in znanstvenim raziskavam.

OBRNI LIST.

Petkrat težji od predhodnikov

Rover ima na krovu vrsto znanstvenih instrumentov, tudi izredno natančen sistem za pristajanje, ki mu je omogočil zahteven pristANEK v kraterju Gale, kjer se temperatura giblje od -90 do 0 °C. Za pristANEK so izbrali nov sistem zaviralnih raket, imenovan Nebeško dvigalo oziroma žerjav.

Radovednost je sicer do 2,2 metra visok šestkolesnik, dolg 3 in širok 2,7 metra. Tehta skoraj 900 kilogramov in je kar petkrat težji od svojih dveh predhodnikov, roverjev Duh (Spirit) in Priložnost (Opportunity). Na njem je tudi približno desetkrat več raziskovalne opreme.

Jedrski vir energije

Po dolгих letih je to prvo vesoljsko vozilo za raziskovanje Marsa, v katerem je primarni vir jedrska energija, ki jo omogoča generator MMRTG. Ta vsebuje oksid plutonija 238 in termoelemente, ki pretvarjajo plutonijevo toplotno energijo v elektriko. S tem bo napajal instrumente na krovu.

Poleg sistema kamer na jamboru je na tem vozilu še dvanajst inženirskih kamer. Polovica jih bo skrbela za navigacijo, polovica pa za to, da se bo rover na svoji poti izogibal oviram.

Instrumenti na krovu prihajajo tako od kanadske vesoljske agencije CSA kot iz dveh evropskih držav. Španija je prispevala instrument, ki proučuje ultravijolično sevanje, Rusija pa instrument za zaznavanje vode v plitvih pod površinskih mineralih.

Krater Gale

Določanje kraja pristanka je bilo dolgotrajno in zahtevno delo, s katerim se je ukvarjalo 150 znanstvenikov. Leta 2008 so določili štiri možna območja, ki so jih posnele natančne kamere sonde MRO. Ta že dlje časa kroži okoli planeta. Pomagala je tudi evropska vesoljska sonda Mars Express. Vsi štiri kraji so bili varni za pristANEK, večina znanstvenikov pa se je na koncu odločila za krater Gale, ki se je izkazal kot najbolj zanimiv za raziskave. Krater ima namreč premer kar 154 kilometrov, iz njegovega ravnega dna pa se dviga 5000 metrov visoka gora. Njena pobočja so položna, tako da se bo lahko rover po njih varno vzpenjal in raziskoval samo dno kraterja in nižje plasti gore.

Mobilni raziskovalni laboratorij bo 23 mesecev, kolikor znaša eno Marsovo leto, podrobno raziskoval površino planeta. Analiziral bo več deset območij, na katerih je predvideno tudi nabiranje vzorcev in vrtnje različnih kamnin.

(Prirejeno po: <http://www.delo.si/druzba/znanost/radovednost-srecno-na-marsovih-tleh.html>.

Pridobljeno: 10. 9. 2012.)

I. DEL

Naloge iz I. dela se navezujejo na besedilo Jožeta Javorška *Manevri*.

Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.

1. Katera trditev o izhodiščnem besedilu je pravilna in katera ni pravilna? Če je trditev pravilna, na črtico napiši P; če trditev ni pravilna, napiši N.

___ Prizorišče v izhodiščnem besedilu se spreminja.

___ Dogajanje v izhodiščnem besedilu je postavljeno na Dunaj.

___ Dogajanje se odvije v enem dnevu.

___ Vse, kar je napisano, izgovorijo književne osebe.

___ Avtor je hkrati tudi književna oseba.

(2 točki)

2. Kaj želijo Dunajčani na obisku doseči in kaj Martinu za to ponudijo? Odgovor napiši na črte.

(2 točki)

3. Kaj vse izve bralec iz izhodiščnega besedila o osebi, ki ogroža Dunaj? Odgovor napiši na črte v največ dveh povedih. Vanj vključi pet značilnosti te osebe.

(3 točke)

6. Izhodiščno besedilo se navezuje na besedilo Martin Krpan. Kdo je avtor Martina Krpana (njegovo ime in priimek) in kdaj je besedilo nastalo?
Odgovora napiši na črti.

(2 točki)

7. Predstavi Cesaričin odnos do Kobile, Martina in Cesarja. Vsako trditev o odnosu do posamezne književne osebe pojasni s tem, kar razbereš iz izhodiščnega besedila. Napiši zaokroženo besedilo, ki bo imelo do 6 povedi.

A	B	C	Č
2	2	2	2

5. Kako je v izhodiščnem besedilu robotizirano vozilo Radovednost (Curiosity) še poimenovano?
Na črti napiši dve poimenovanji in k vsakemu napiši, katerega spola je.

Poimenovanje: _____ Spol: _____

Poimenovanje: _____ Spol: _____

(2 točki)

6. Zakaj je beseda Radovednost v besedilu napisana z veliko začetnico?
Odgovor napiši na črti.

(1 točka)

7. S katerim namenom so znanstveniki poslali vozilo Radovednost na Rdeči planet?
Odgovor napiši na črti.

(1 točka)

8. Čemu je pri pristanku služil žerjav?
Odgovor v povedi napiši na črti.

(2 točki)

9. Iz katerih podatkov v izhodiščnem besedilu izvemo, da je Radovednost mednarodni projekt?
Na črti napiši dva ustrezna podatka.

(1 točka)

10. Iz besedila lahko razberemo, da Radovednost ni prvo vesoljsko raziskovalno vozilo, ki je pristalo na Marsu. Iz katerih podatkov je to razvidno?
Na črti napiši en ustrezen podatek.

(1 točka)

11. Zakaj se je znanstvenikom zdel krater Gale najzanimivejši za pristanek?
Odgovor napiši na črti.

(1 točka)

12. Preberi poved.

Od tega ima robotsko vozilo 899 kilogramov, 2401 kilogram tehta sistem za pristaneke, dobre pol tone pa z gorivom napolnjena stopnja za križarjenje, ki je imela pomembno vlogo v času potovanja sonde po medplanetarnem prostoru do Marsa.

- a) Kaj v navedeni povedi pomeni besedna zveza *dobre pol tone*?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.
- A Nekoliko več kot pol tone.
B Manj kot pol tone.
C Natančno pol tone.
Č Malo manj kot eno tono.

(1 točka)

- b) Koliko pa tehta sistem za pristajanje?
Odgovor z besedami (ne s števki) napiši na črto.

(1 točka)

14. Glagola v oklepajih postavi v pravilni obliki.
Napiši ju na črti.

Znanstveniki želijo (ugotovim) _____, ali je na Marsu voda.

Rover se je že odpeljal (raziskujem) _____ pobočja gore v kraterju Gale.

(1 točka)

15. Preberi povedi.

Z navdušenjem so tudi spremljali, kako je poslalo prve posnetke Rdečega planeta.

Določanje kraja pristanka je bilo dolgotrajno in zahtevno delo, s katerim se je ukvarjalo 150 znanstvenikov.

Kaj je skupno obema povedma?
Obkroži črki pred pravilnima trditvama.

- A Povedi sta enostavčni.
- B Povedi sta podredno zloženi.
- C Povedi sta priredno zloženi.
- Č Prva poved ima predmetni odvisnik, druga pa prilastkov odvisnik.
- D Prva poved ima osebkov odvisnik, druga pa prilastkov odvisnik.
- E V obeh povedih je predmetni odvisnik.

(2 točki)

16. Preberi poved in v njej določi stavčne člene, tako da manjkajoče podatke napišeš v razpredelnico.

Robotizirano vozilo Radovednost bo raziskovalo morebitne dokaze življenja na Marsu.

Izpis stavčnega člena	Vprašalnica + povedek	Poimenovanje stavčnega člena
		osebek
bo raziskovalo		
	Kaj bo raziskovalo?	

(2 točki)

Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši.

18. Napiši obnovo tistega dela izhodiščnega besedila, ki govori o pristanku vozila Radovednost na Marsu.
 Besedilo naj ima najmanj 3 in največ 6 povedi.

A	B
3	2

Skupno število točk: 60

Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši.

N132-101-3-1.DOCX

N 1 3 2 1 0 1 3 1 1 9

19/20

Prazna stran

